

EDITORIAL

ca-

Presentem avui el quart número de la *Revista 452°F, Revista de Teoria de la Literatura i Literatura Comparada*. Ho fem amb una doble satisfacció. D'una banda, la que ens provoca la materialització del propi número i la incorporació de noves veus al projecte; tant al Consell de Redacció i al Comitè Científic com als equips d'il·lustració, traducció, correcció i maquetació. D'altra banda, la de reconèixer que aquesta publicació suposa en molts sentits la confirmació i consolidació del projecte iniciat ja fa més de dos anys, tal com demostra la nostra inclusió en nombroses bases de dades científiques com DOAJ, CSIC, LATINDEX, CCUC, RACO i ISOC.

Aquest número es compon de vuit articles. Cinc dels quals pertanyen a la secció monogràfica i tres a la secció de miscel·lània. La nostra convocatòria tenia com a objectiu explorar les produccions culturals relacionades amb l'àmbit de la memòria i la seva relació amb la construcció d'identitats individuals i col·lectives. Tanmateix, en el moment de reconèixer la importància de la incorporació de nous discursos historiogràfics per a l'elaboració d'un enunciat polifònic, les realitats polítiques actuals ens van fer evident, també, la necessitat de mantenir una perspectiva crítica que permetés lluitar contra *els abusos de la memòria* i d'identificar el valor actiu-polític de cada discurs específic tot i el seu caràcter transnacional. Per això, aquesta vegada vam apostar per crear un espai des del qual es pogués analitzar, d'un costat, les diferents estratègies d'elaboració discursiva a través de la narració i, de l'altre, elaborar una lectura crítica de l'anomenada «indústria de la memòria». Ens interessava especialment la vinculació entre aquests productes i el seu context sociohistòric.

En efecte, els cinc articles del monogràfic no només tracen relacions entre forma de representació i discurs sinó que contextualitzen, també, aquestes produccions discursives per dotar-les d'un marc històric i polític. Així, si bé en tots els articles s'examinen trets comuns de tots els processos de memòria per mostrar el caràcter global i transnacional del fenomen, cada enunciat particular se situa en un context històric, social i polític concret proposant lectures del passat des de i cap al present.

Ens complau especialment la col·laboració de dos doctors experts en la matèria com són Jaume Peris i José Colmeiro, membres tots dos del Comitè Científic, als qui agraïm la seva inestimable aportació. En el seu article, Peris fa una anàlisi brillant i exhaustiva dels deu últims anys de producció cultural a Espanya pel que fa a la memòria de la Guerra Civil. Investiga la creació d'una construcció narrativa d'allò emotiu a través d'un ús abusiu del testimoni i d'una estètica homogènia propiciadora del que el mateix Peris i Eugenia Monroy han definit com *l'efecte de memòria*. A «*Hubo un tiempo no tan lejano... Relatos y estéticas de la memoria e ideología de la reconciliación en España*» es qüestiona les conseqüències que aquesta producció, immersa en el sistema de mercat, ha tingut en la construcció i elaboració d'un discurs despolititzat i buidat de significat i reivindicació historicopolítica. Així mateix, en l'article de José Colmeiro, «*Nation of Ghosts*», s'estudien els discursos sobre la memòria de la Guerra Civil espanyola i la seva transformació amb relació als canvis del sistema polític i de mercat en els diferents períodes sociopolítics de la història contemporània espanyola. Això implica, al seu torn, una visió crítica d'aquests mateixos moments històrics i d'unes polítiques d'oblit moltes vegades en conflicte amb la necessitat personal i col·lectiva de contar i recordar.

Precisament aquesta tensió entre memòria i oblit és el tema central abordat per Jorge Fernández Gonzalo. En el seu article, explora la relació entre les polítiques oficials de memòria franquistes, constructores d'una història mitològica de la Guerra Civil i del franquisme, i l'ús de l'oblit com a forma de resistència en l'obra poètica d'Antonio Gamoneda.

A l'article «*"I shall Intervene, With Nomad Memory and Intermittent Voice": Resurrecting Collective Memory in Assia Djebar's Fantasia, an Algerian Cavalcade*», Lobna Ben Salem se centra en el gènere per analitzar la narrativa d'Assia Djebar, que reivindica les veus femenines, fracturant la historiografia monocord de la Guerra d'Independència d'Argel i afavorint la construcció d'una identitat col·lectiva.

A «*The Space of Remembering: Collective Memory and the Reconfiguration of Contested Space in Argentina's ESMA*» l'autora, Emily Parsons, explora la transformació física i simbòlica d'un espai urbà. Així, el projecte de museïtzació del centre de detenció argentí ESMA converteix aquest edifici en una cruïlla en la qual s'enfronten les diferents visions polítiques de la memòria de la dictadura argentina. Al mateix temps, això permet a l'autora prendre la museïtzació com una dinàmica generalitzada present en els processos de construcció de memòria que, en ocasions, mostra la voluntat de fer històric un conflicte encara present, tal com reflecteix el testimoni de Mercedes Morono recuperat per Parsons: «*We don't want a museum because we haven't buried our children. Until they tell us where they are, as far as we're concerned, our children are still alive*» {International Justice Tribune, 2008: 2}.

La secció de miscel·lània es compon de tres articles. En el primer, Adriana Bocchino proposa com a hipòtesi l'existència d'una pàtria construïda a través de l'escriptura en els exiliats interiors i exteriors, i més concretament de les dones. Per recolzar aquesta hipòtesi se centra en l'estudi de l'obra de Tununa Mercado i María Negroni. En el segon, Mary Ryan escriu sobre l'obra de Marian Keyes i la representació de les dones a Irlanda traçant una connexió entre la construcció dels models tradicionals de dona a la Irlanda tradicional catòlica i els problemes actuals de les dones a la Irlanda contemporània. Per últim, Santiago Venturini explora les possibilitats oferides pel vincle entre literatura comparada i traducció a través de la lectura

comparada de dues traduccions argentines de *Les fleurs du mal* de Charles Baudelaire.

Per acabar, volem agrair la col·laboració de tots els articulistes, així com l'esforç, el compromís i la feina feta en tots els números de *452°F*, per part dels membres del Comitè Científic, del Consell de Redacció i dels diferents equips que componen la revista. Sense la seva inestimable feina no hauria estat possible presentar-vos avui el quart número.

Esperem haver contribuït a la creació d'un espai crític des del qual sigui possible reivindicar la literatura comparada com a eina d'anàlisi i de resistència, capaç de recuperar els discursos de la memòria des de la consciència del seu poder polític i sense caure en el buit ideològic. Si mirar el passat ajuda a comprendre el present, la nostra intenció ha estat estimular una reflexió al voltant d'aquestes mirades.

Izaro Arroita
Ana García Díaz